www.felsefeogretmeni.com

3.1. Kültür

Kültürün Anlamı ve Özellikleri:

Aslı Latincedir. Türkçeye Fransızca “ cultura” dan geçmiştir. (Ekin ekmek, süt mayalamak)

Özellikleri: Kalıtsal değildir (öğrenilir), kolektiftir (toplum tarafından paylaşılır), uzun sürede oluşur, maddi ve manevi unsurlardan oluşur, normatiftir (kural koyucudur), görelidir.

Toplumun maddi ve manevi olarak ürettiği her şeye KÜLTÜR denir.

www.felsefeogretmeni.com

1)MADDİ KÜLTÜR : Silah, araba, tekerlek, bardak ….v.s

2)MANEVİ KÜLTÜR : İnanç, gelenek, töre, değer yapıları….vs

Kültürel Unsurlar ve İşlevleri:
Dil (iletişim, aktarım, birlik),
Din (kutsallar, birlik, dayanışma),
Toplumsal Değer (iyi/kötü ölçütü),
Toplumsal Norm (davranış düzenleme, kontrol),
Sembol (anlam dünyası, aidiyet).

www.felsefeogretmeni.com

Kültürün Temel Kavramları:

www.felsefeogretmeni.com

Kültürel Gecikme: Kültürün maddi ögelerinin (teknoloji vb.) manevi ögelerden (değerler, kurallar) daha hızlı değişmesi.

www.felsefeogretmeni.com

Kültürel Görelilik:
Her kültürü kendi iç mantığı ve değerleri bağlamında yargılamadan değerlendirme ilkesi.

www.felsefeogretmeni.com

Etnosentrizm (Merkezcilik):
Kendi kültürünü merkeze koyup diğerlerini kendi standartlarına göre yargılama eğilimi.

Kültürel Hegemonya:
Bir grup veya sınıfın kendi değerlerini diğerlerine kabul ettirerek tahakküm kurması.

www.felsefeogretmeni.com

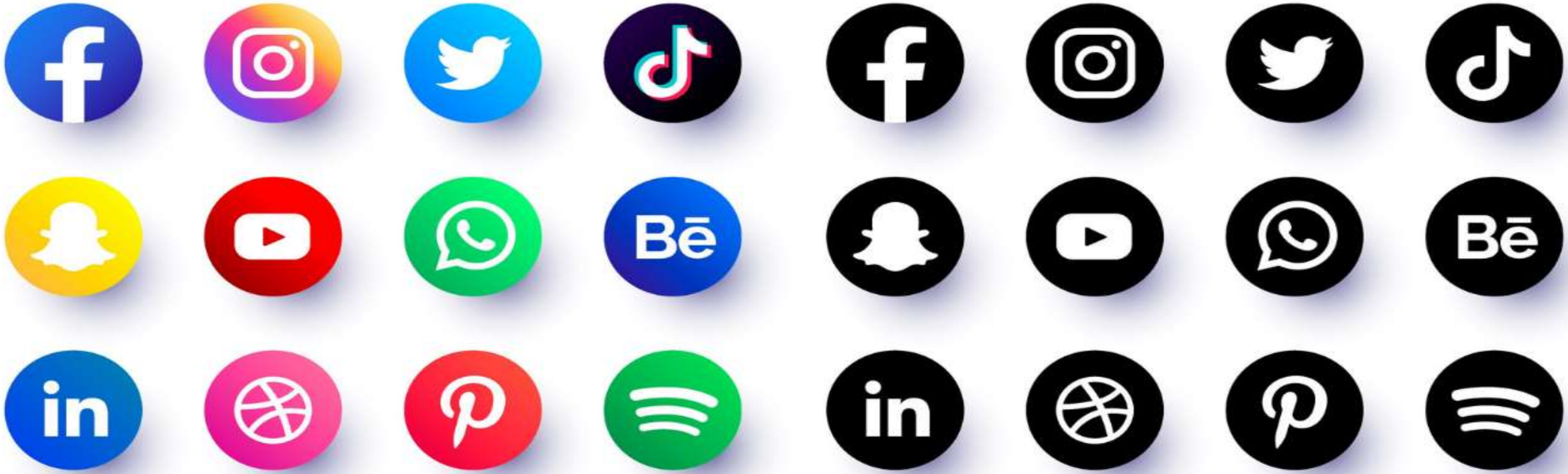
www.felsefeogretmeni.com

Kültür Endüstrisi (Adorno ve Horkheimer):
Kapitalist toplumda kültürün alınıp satılan ürün hâline gelmesi ve kitleleri tek tipleştirerek kontrol etmesi.

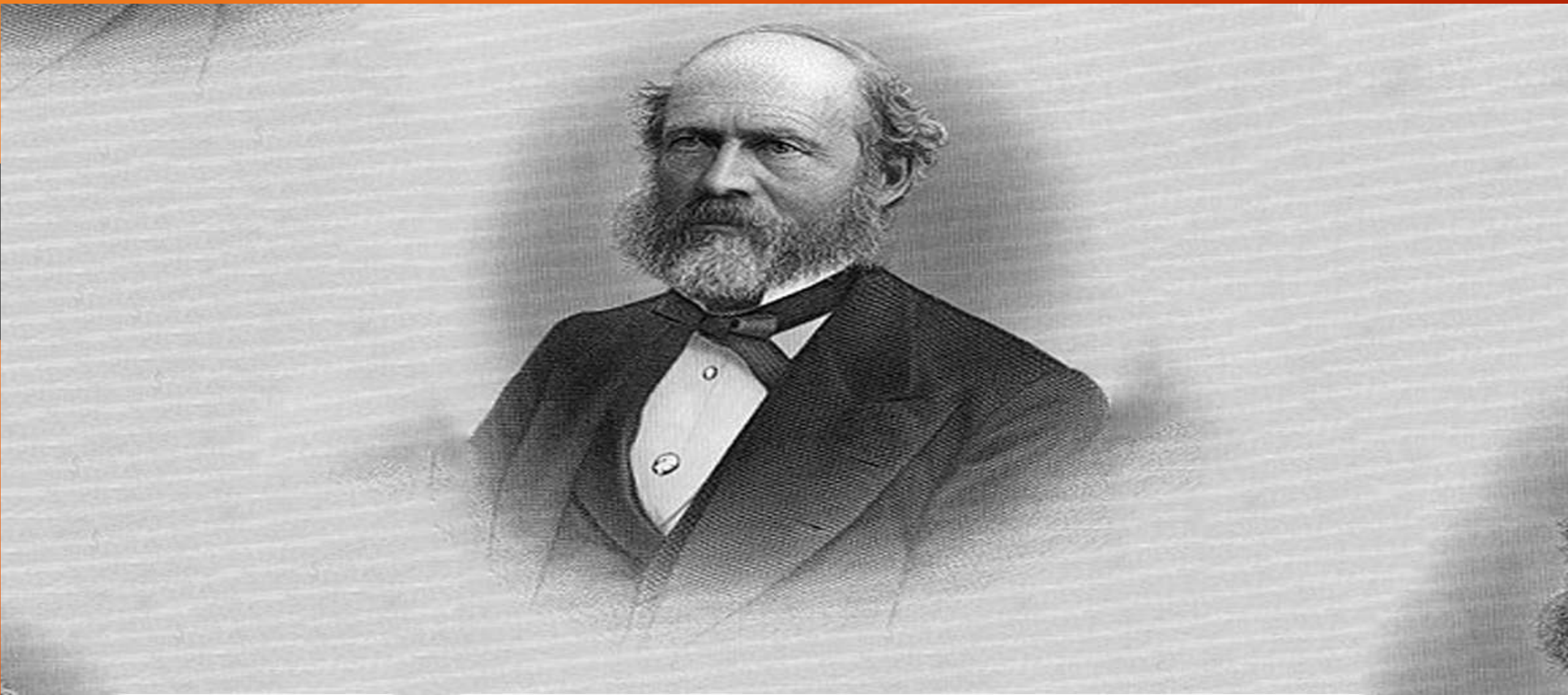
www.felsefeogretmeni.com

Dijital Kültür:
Dijital ortamda üretilen, paylaşılan değerler ve anlamlar bütünü.

www.felsefeogretmeni.com

Henry Morgan ve Avrupamerkezci Kültür Anlayışı:
Toplumların tarihte *vahşilik, barbarlık ve uygarlık* olmak üzere üç evrim aşamasından geçtiğini savunmuştur. Avrupa uygarlığını en ileri düzey kabul edip diğerlerini ilkel saydığı için **Avrupamerkezci** ve **etnosentrik** bulunarak eleştirilmiştir.

www.felsefeogretmeni.com

3.2. Toplumsal Yapı

Toplumsal Yapının Unsurları:

Toplumsal kurumlar, toplumsal gruplar, statü ve roller, toplumsal tabakalaşma ve kültür.

www.felsefeogretmeni.com

Temel Kavramlar:

TOPLUMSAL STATÜ :-Kişinin toplum içindeki konumuna denir.

-Kişi bir toplum içinde birden fazla statüye sahip olabilir.

Örn: Birey hem öğretmen, hem anne, hem eş olabilir.

www.felsefeogretmeni.com

Statüler ikiye ayrılırlar

1.Verilmiş Statü:

Kişinin doğuştan sahip olduğu statülerdir. Örn: Cinsiyet.

www.felsefeogretmeni.com

2.Kazanılmış Statü:

Kişinin kendi emek ve çabası sonucu elde ettiği statüdür. Örn: Doktor

www.felsefeogretmeni.com

Anahtar (Kilit) Statü :

-Bireyin sahip olduğu statülerden toplumda en etkin olanıdır.

-Bu statülerin kullanılmasında bireyin değil, toplumun fikri önemlidir.

Örn: -Nevzat DOĞAN hem belediye başkanı hem de doktordur.

-Fakat toplumda bilinen statüsü Belediye başkanı oluşudur.

TOPLUMSAL ROL:

www.felsefeogretmeni.com

-Kişinin statüsü gereği kendisinden göstermesi beklenen davranıştır.

www.felsefeogretmeni.com

-Rol Çatışması :

Kişinin farklı statülerinin gerektirdiği rollerin karışmasıdır.

www.felsefeogretmeni.com

-Rol Pekişmesi :

Kişinin farklı statülerinin rollerin birbirini kolaylaştırmasıdır.

Örn: Avukatlık ve siyaset

EGEMENLİK KAYITSIZ ŞARTSIZ MİLLETİNDİR

www.felsefeogretmeni.com

TOPLUMSAL NORM:

-Toplumsal ilişkileri düzenleyen kurallardır.

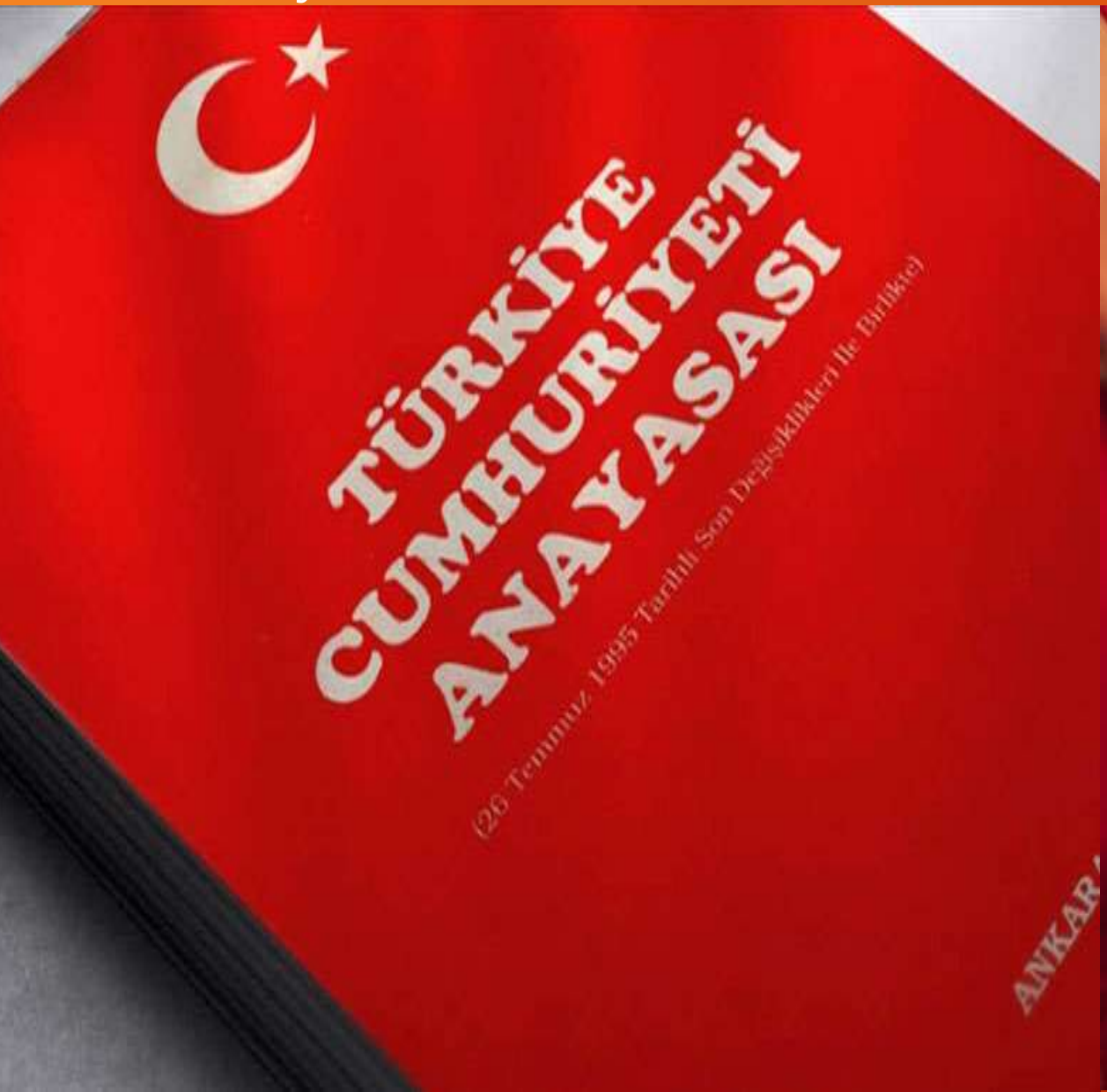
-İkiye ayrılır:

www.felsefeogretmeni.com

1)YAZILI KURALLAR: Resmi kurallardır.

Örn: Anayasa

2)YAZISIZ KURALLAR:

Örn: Töreler, örfler, görgü kuralları.

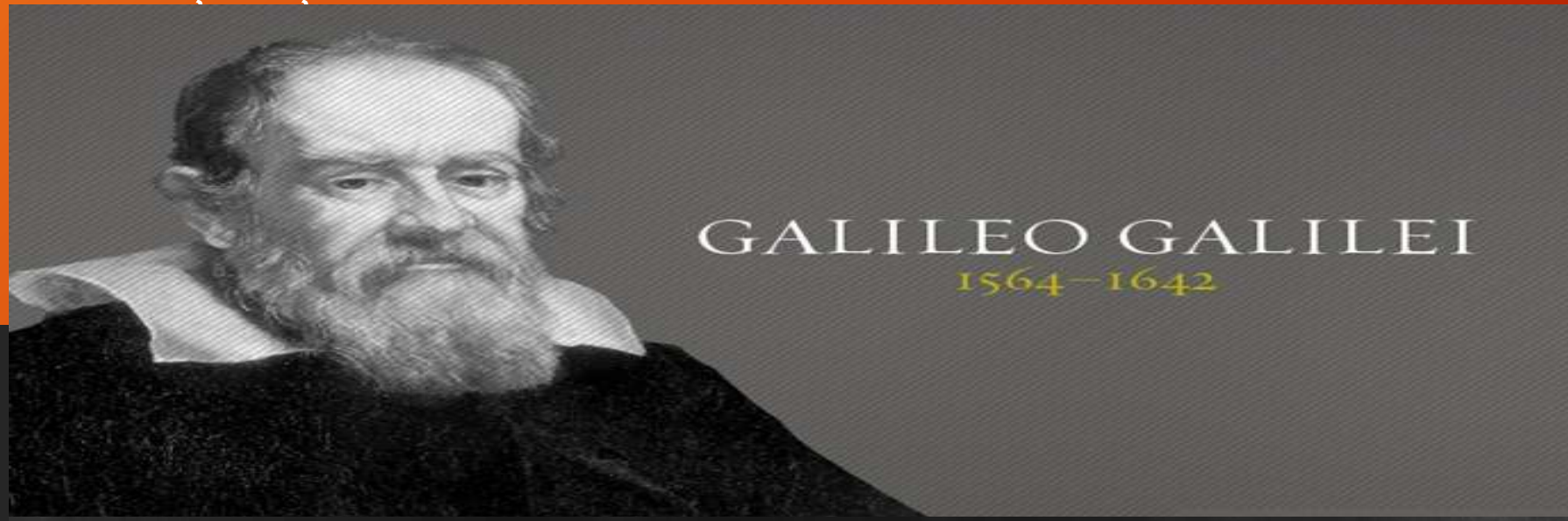

www.felsefeogretmeni.com

TOPLUMSAL SAPMA:

-Toplumun davranış kalıplarının dışına çıkmaktır

A)OLUMLU SAPMA:

B)OLUMSUZ SAPMA:

www.felsefeogretmeni.com

TOPLUMSAL KONTROL:

Toplumun davranış kalıplarının dışına çıkan bireyler için uygulanır.

-İkiye ayrılır.

1)RESMİ KONTROL:

-Devlet uygular.

-Hapis, Para cezası

2)RESMİ OLMAYAN KONTROL:

-Toplum uygular.

-Dışlanma, Ayıplanma

www.felsefeogretmeni.com

Toplumsal Kurum:
Temel ihtiyaçları karşılayan köklü, kalıcı yapı ve kurallar bütünü (aile, eğitim, din, ekonomi, siyaset).

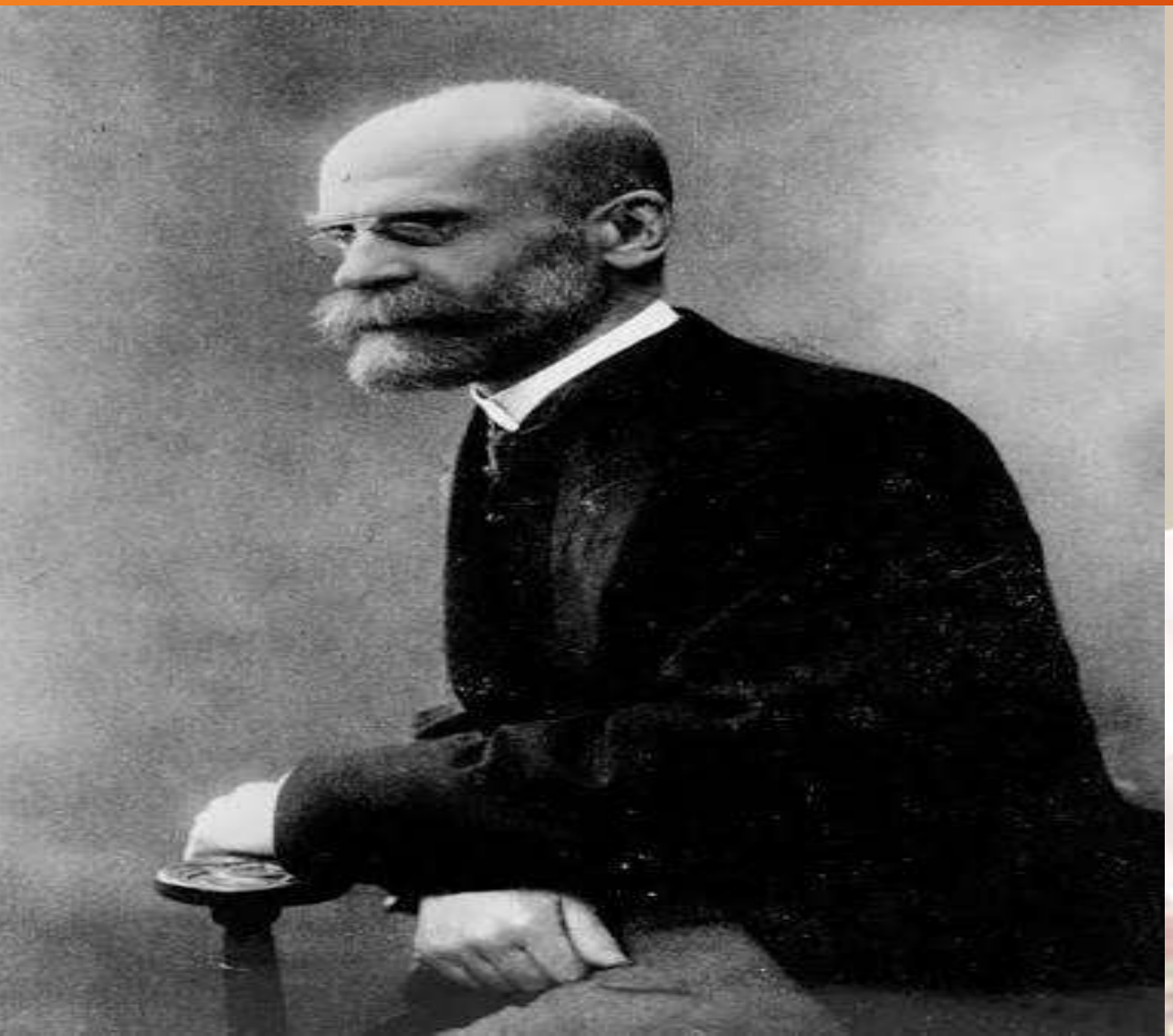
www.felsefeogretmeni.com

Toplumsal Grup ve Kategori:
Ortak amaç paylaşan etkileşimli topluluklar *grup* (birincil: aile; ikincil: dernek); ortak özelliğe sahip olup etkileşimi olmayanlar ise *kategori*dir.

www.felsefeogretmeni.com

Birey-Toplum İlişkisi:
Durkheim toplumun bireyin üzerinde yer aldığını ve onu biçimlendirdiğini savunurken;
Anthony Giddens **yapılaşma** kavramıyla bireylerin eylemleriyle toplumsal yapıyı sürekli yeniden ürettiğini vurgulamıştır.

3.3. Toplumsal Tabakalaşma ve Toplumsal Hareketlilik

www.felsefeogretmeni.com

Toplumsal Tabakalaşma: Toplumun zenginlik, statü, eğitim gibi kriterlere göre hiyerarşik olarak kategorilere ayrılmasıdır.

www.felsefeogretmeni.com

TOPLUMSAL TABAKALAŞMA TÜRLERİ:

A. Kapalı tabakalaşma:

-Toplumsal hareketlilik yoktur.

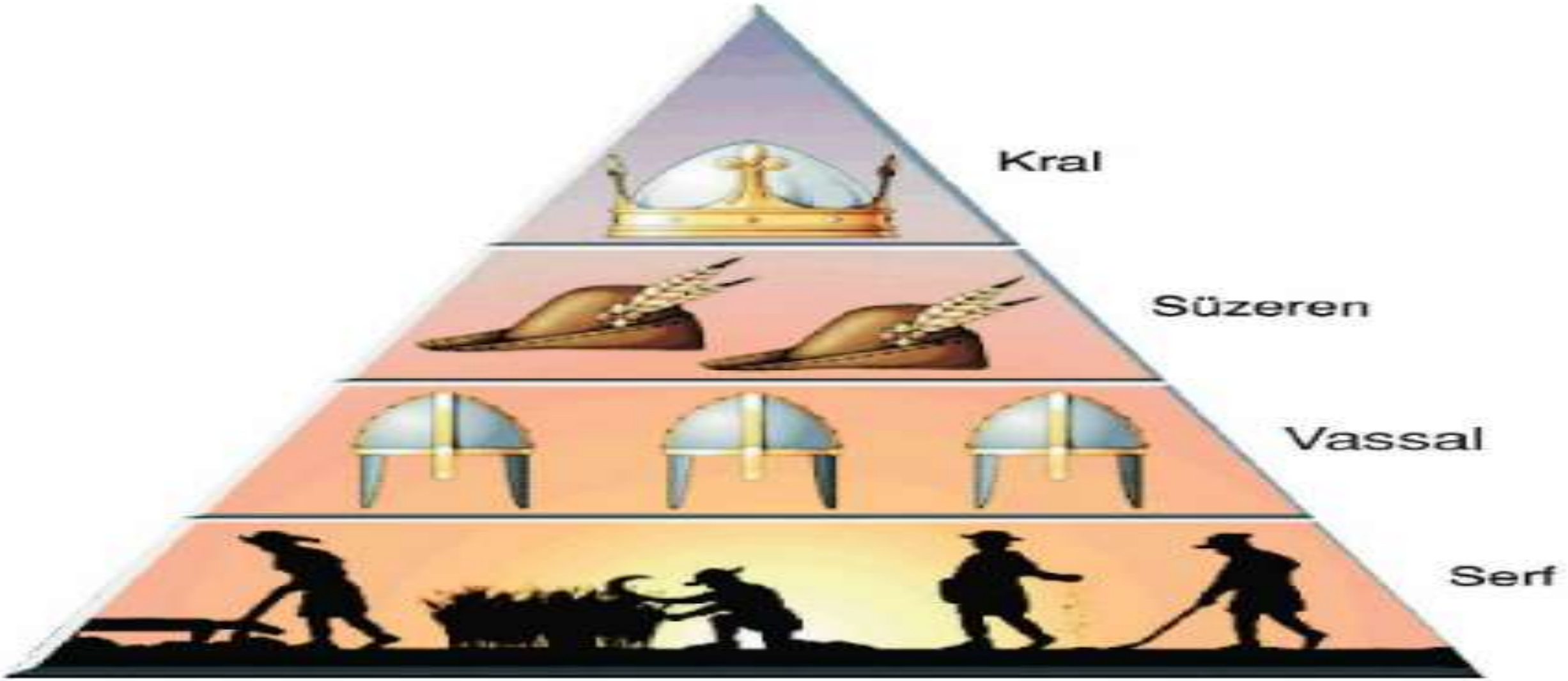
-Örn: Kast, kölelik sistemi

Kudi Pataka

www.felsefeogretmeni.com

B.Yarı kapalı tabakalaşma:

-Tabaka değişimi çok zordur ve nadiren görülür.

Feodal Sistem

www.felsefeogretmeni.com

c. Açık sınıf tabakalaşması:

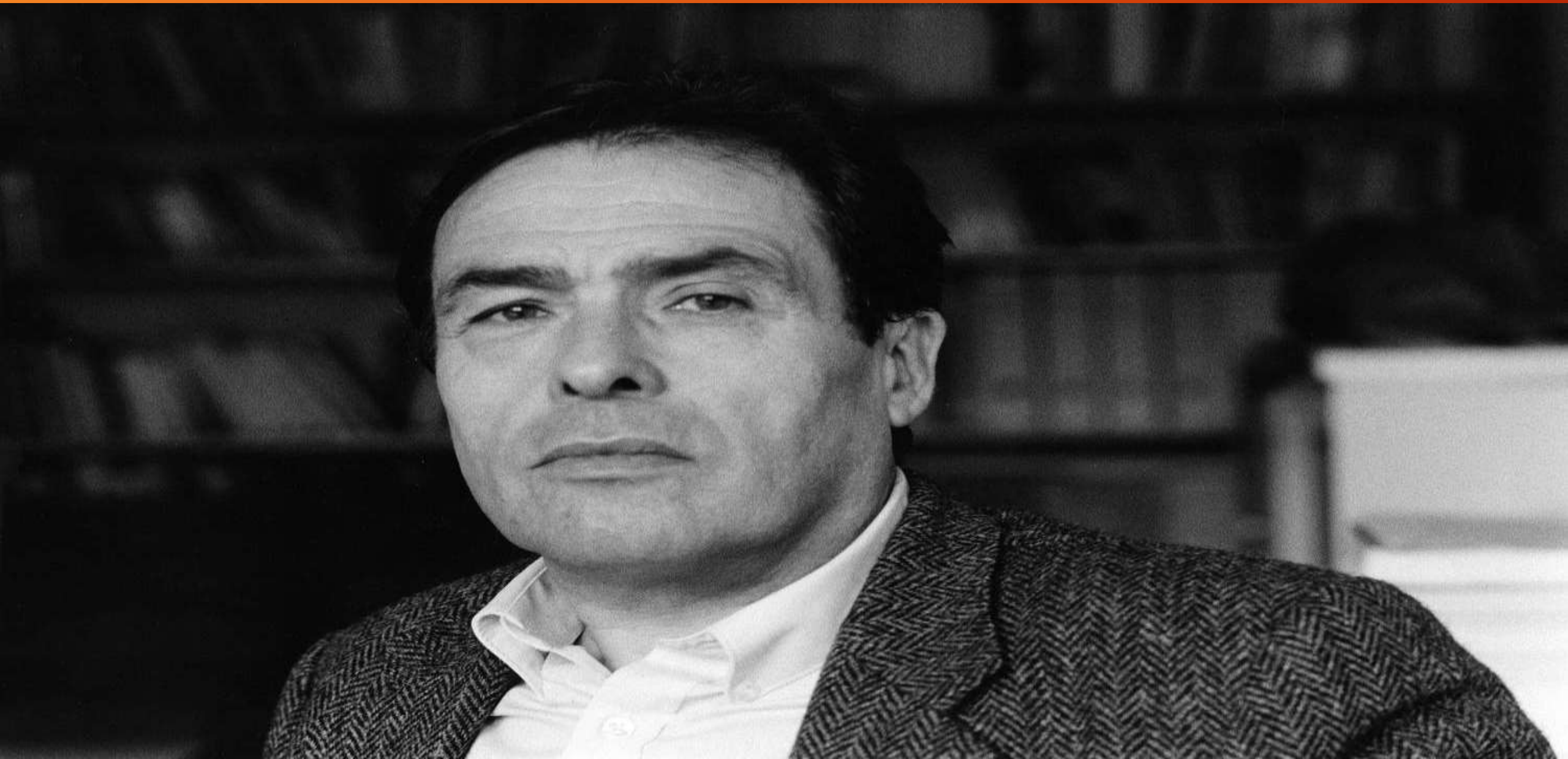
-Demokratik toplumlarda görülür.

-Birey isterse en üst basamağa kadar çıkabilir.

Kuramsal Yaklaşımlar: Karl Marx ekonomik ilişkilere (*üretim araçları*) odaklanırken; Max Weber gelir/mülkiyetin yanı sıra saygınlık, eğitim ve hayat tarzını (*statü*) vurgulamıştır. Pierre Bourdieu ise *kültürel ve sosyal sermaye* kavramlarını öne sürmüştür.

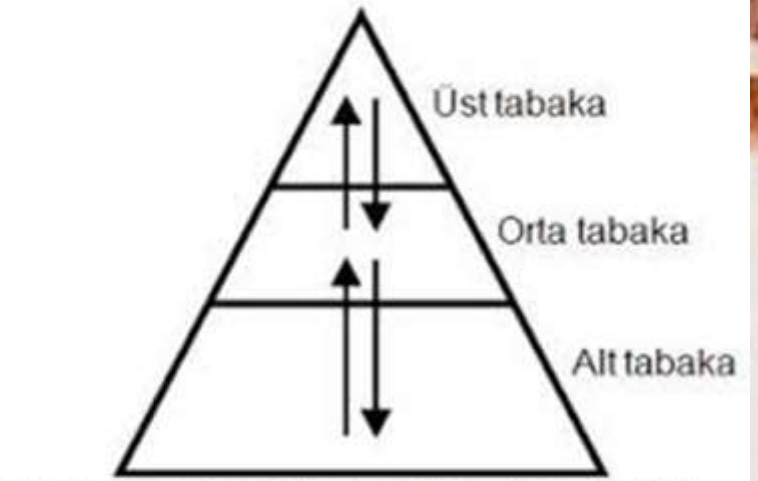
www.felsefeogretmeni.com

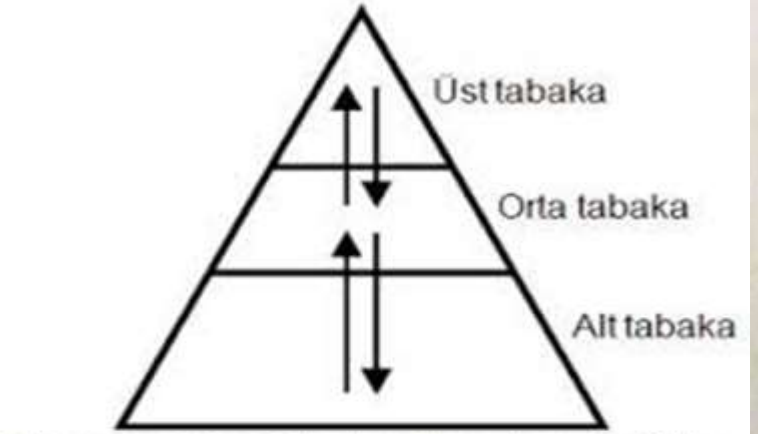
www.felsefeogretmeni.com

TOPLUMSAL HAREKETLİLİK :

1. DİKEY HAREKETLİLİK : Tabakalaşma piramidinde aşağı ve yukarı yön değiştirmedir.

Bir toplum içerisinde dikey hareketlilik

Bir toplum içerisinde dikey hareketlilik

2. YATAY HAREKETLİLİK: Bireyin bulunduğu tabaka içinde yer değiştirmesidir.

www.felsefeogretmeni.com

Küresel Tabakalaşma: Ülkeler arasındaki zenginlik/yoksulluk eşitsizliğinin sömürgecilik ve küreselleşmeyle kalıcı hâle gelmesidir.

İşlevselci ve Çatışmacı Kuramların Yaklaşımları:

İşlevselcilik: Tabakalaşmayı toplumun düzenli işleyişi ve iş bölümü için gerekli, doğal bir olgu olarak görür.

Çatışmacılık: Tabakalaşmayı bir grubun diğerini baskı altında tutarak kaynakları ele geçirmesi ve eşitsizlik üretmesi olarak görür.

www.felsefeogretmeni.com

Dijital Platform Ekonomisi ve Prekarya: Guy Standing tarafından kavramsallaştırılan **prekarya**, güvencesiz, düzensiz gelirli, sosyal güvenceden yoksun geçici/sözleşmeli çalışan yeni bir sınıftır. Dijital platform ekonomisi (kuryeler vb.) bu güvencesizliği yaygınlaştırmıştır.

www.felsefeogretmeni.com

Eğitim ve Dikey Hareketlilik:
Modern toplumlarda eğitim, fırsat eşitliği çerçevesinde bireylerin dikey hareketlilik yaşamasını ve üst statülere geçmesini sağlayan en önemli kanallardan biridir.

www.felsefeogretmeni.com